

WayScience

**1st International Scientific
and Practical Internet Conference**

«Integration of Education, Science and Business
in the Modern Environment: Winter Debates»

WayScience

I Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція

«Інтеграція освіти, науки та бізнесу в
сучасному середовищі: зимові диспути»

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛАВАНДИ ВУЗЬКОЛИСТОЇ
(*LAVANDULA ANGUSTIFOLIA* MILL.) І ЛАВАНДИНУ
(*LAVANDULA HYBRIDA* REVERENON)**

Марковська О.Є.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», доктор с.-г. наук,
с.п.с., професор кафедри ботаніки та захисту рослин, <https://orcid.org/0000-0002-4810-7443>; mark.elena@ukr.net;

Стеценко І.І.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», здобувач вищої
освіти ступеня доктора філософії; stetsenkoirishal1@gmail.com

Перспективними нішевими культурами в умовах півдня України являються рослини роду Лаванда (*Lavandula*), що нараховує близько 47 видів. Найбільш поширеними представниками цього роду є лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia* Mill.) та лавандин (*Lavandula hybrida* Reverenon) – міжвидовий гібрид, отриманий у результаті природного або штучного схрещування лаванди вузьколистої (*L. angustifolia* Mill.) і лаванди широколистої (*L. latifolia* Medic.) [1, 2].

Батьківська форма лавандину – лаванда вузьколиста, за морфологічними особливостями відрізняється від гібрида. Лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia* Mill.) – багаторічний напівкущ родини губоцвітих, висотою і діаметром 45-50 см. Має тонкі нерозгалужені квітконоси довжиною 16-18 см, кількість яких на кущі варіює від 300 до 800. Суцвіття переривчасті, короткі (4-6 см), мають 5-6 кілець. Листки супротивні, сидячі лінійні або лінійно-ланцетні, з цільними загнутими під низ краями, всіяні сірими волосками. Квітки сидять в пазухах приквітників по 3-5 і більше супротивними напівкільцями, зібраними на кінцях пагонів у колосовидні суцвіття. Чашечка неопадаюча,

трубчаста, роздута, п'ятизубчаста. Віночок блакитно-фіолетовий, темно-блакитний, світло-синій, рідше білий, опадаючий. Тичинок – чотири, маточка – одна, зав'язь верхня, чотиригнізда. Плід сухий, складається з чотирьох маленьких довгасто-овальних, гладеньких, темних, блискучих горішків. На батьківщині (Середземномор'я) росте в горах на висоті 400-1800 м над рівнем моря [3].

В умовах півдня України, лаванда вузьколиста витримує морози до – 25°C. За більш низької температури надземна частина підмерзає. Посухостійка, світлолюбна, до ґрунтових умов не вибаглива. Цвіте з середини червня до третьої декади липня [4].

За морфологічними, біологічними і господарсько цінними ознаками деякі клони лавандину займають проміжне положення між вихідними видами, інші близькі до них або перевершують їх у 1,5-2,0, а за збором ефірної олії з гектару – у 4 рази. В умовах Херсонської області за урожаєм квіткової сировини, вмістом ефірної олії та її збором з гектару лавандин значно переважає лаванду [4].

Рослини лавандину дещо вищі лаванди широколистої і майже в два рази вищі лаванди вузьколистої. Так, якщо висота кущів лаванди вузьколистої 45-50 см, то у лавандину – 90-105 см. За діаметром куща вони перевершують батьківські форми. Всі лавандини мають більшу кількість квітконосів на одну рослину, кілець у суцвітті і квіток у кільці, порівняно з вихідними видами лаванди. Так, сорт Іній має кущ великих розмірів компактної форми, висота якого 110 см, діаметр 90 см. Суцвіття складне, циліндричне, щільне, завдовжки 9,0 см, діаметр 2,5 см з 8-9 кільцями. У кільці нараховується від 14 до 23 квіток (у середньому 19 шт.). Віночок квітки має біле забарвлення. Листки лінійні сіро-зелені, слабо опушені, довжина 5,9-6,2 см, ширина 0,8 см.

Пагони лавандину дициклічні, влітку і восени розвиваються в розетку. Весняне відростання у лавандину спостерігається за більш високої температури і настає на 10-15 днів пізніше, порівняно з лавандою вузьколистою. За ступенем морозостійкості кращі сорти лавандину не поступаються лаванді і можуть

витримувати температуру до $-20-25^{\circ}\text{C}$ [4].

Різниця між лавандою вузьколистою і її гібридом проявляється також у розмноженні цих рослин. Лаванда може розмножуватись насінням і вегетативно – живцями, поділом куща і відгалуженнями. У виробничих умовах її розмножують вегетативно [5]. Лавандин насіння не утворює (за винятком тетраплоїдних гібридів) і розмножується виключно вегетативним способом – живцями напівдерев'янистих пагонів. Заготівлю живців проводять рано навесні (березень-квітень) і восени (вересень-жовтень) із молодих 3-5 річних маточних рослин, які відразу ж висаджуються в холодних парниках або відкритих грядках.

Урожайність надземної маси лаванди – 2,0-3,0 т/га, вміст ефірної олії – 0,8-1,5%, її збір – 30-50 кг/га впродовж 15-20 років [4]. У лавандину вихід ефірної олії становить 0,9-3,0% від сирової маси рослин [2]. Так, у сорту лавандину Іній в умовах Херсонської області у середньому урожайність надземної маси становила 11,4 т/га, масова частка ефірної олії – 1,8% від свіжозібраної сировини і збір ефірної олії 205 кг/га [4]. В умовах Криму перспективні форми лавандину містять 3-4 % ефірної олії від сирової маси, перевищуючи лаванду в 1,5-2,0 рази, а за збором ефірної олії – в 4-5 рази (170-250 кг/га).

Для ефіроолійних рослин найважливішою характеристикою господарсько цінних ознак є компонентний склад ефірної олії. Лаванду вирощують для виробництва ефірної олії, яка накопичується в усіх частинах рослин, але найбільше в суцвіттях (0,8-3,0 %). Основними компонентами лавандової олії є ліналіацетат (30- 56 %), ліналоол (10-12 %), а також гераніол, нерол, камфора тощо [3]. За даними досліджень науковців, основними компонентами ефірної олії лаванди, вирощеної в умовах Херсонщини, є ліналіацетат і ліналоол – 43,08 і 29,41% частки від суми компонентів ефірної олії відповідно. З інших основних компонентів в ефірній олії лаванди є лише лавандуліацетат, спостерігається підвищений вміст 1,8-цинеолу, а вміст камфори, що погіршує якість олії, не перевищує 5% від загальної масової частки компонентів в ефірній олії [5].

Лавандин має більший вихід ефірної олії, порівняно з лавандою, проте її якість нижча через підвищений вміст камфори. Проведений хроматографічний аналіз лавандину сорту Іній показав, що домінуючими компонентами ефірної олії в ньому залишаються ліналоол і ліналілацетат, але вже в іншому співвідношенні – 58 і 11% частки від суми компонентів ефірної олії відповідно [5].

Олію лаванди та продукти її переробки застосовують у парфумерно-косметичній, харчовій, фармацевтичній, миловарній та інших галузях промисловості [2]. Лавандинова олія застосовується в керамічному і фарфоровому виробництві, в миловарінні, побутовій парфумерії; в суміші з лавандовою – для приготування кремів, пудри, туалетних вод, лосьйонів, брильянтинів, а також при виготовленні лаків [6].

Отже, вирощування лаванди вузьколистої та її гібриду лавандину є актуальним питанням сучасного агровиробництва. Через кращий компонентний склад ринкова ціна одного літру ефірної олії лаванди в декілька разів переважає лавандинову. Проте даний факт компенсується більшим урожаєм гібриду, а за свідченням науковців є деякі сорти лавандину, ефірна олія яких максимально наближена до лаванди [4].

Список літератури:

1. Работягов В.Д. Свиденко Л.В. Селекция лаванды и классификация ее межвидовых гибридов / Тр. Никитск. ботан. Сада, 2011. Т. 133. С. 197-209.
2. Вирощування лаванди стає дедалі популярнішим серед українських фермерів URL: <https://agroreview.com/news/vyroshchuvannya-lavandy-staye-dedali-populyarnishym-sered-ukrayinskyh-fermeriv?page=69>
3. Работягов В.Д., Свиденко Л.В., Дервянко В.Н., Бойко М.Ф. Эфирномасличные и лекарственные растения, интродуцированные в Херсонской области (эколого-биологические особенности и хозяйственно-ценные признаки. Херсон: Айлант, 2003. С. 82-105.

4. Свиденко Л.В., Глущенко Л.А. Лавандин (*Lavandula hybrida* Revertenon). Біологія, біохімія, агротехніка та особливості вирощування в умовах Херсонської області: методичні рекомендації. Скадовськ, 2018. 32 с.
5. Свиденко Л.В., Єжов В.М. Перспективи вирощування деяких ефіроолійних культур у Степу Південному. *Вісник аграрної науки*. 2015. С. 20-24.
6. Маловідомий лавандин: на Херсонщині вирощують альтернативу лаванді URL: <https://agroday.com.ua/2019/07/22/na-hersonshhyni-vyroshhuyut-alternatyvu-lavandi/>

Тематика: Педагогічні науки

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Мартинювич Н.О.

Інститут економіко-правових досліджень НАН України
Старший науковий співробітник відділу проблем міжрегіонального
співробітництва, кандидат економічних наук
+38 (095) 814-15-55

vasilchuk_80@ukr.net ORCID iD is 0000-0001-9884-6052

Бойченко Е.Б.

Інститут економіко-правових досліджень НАН України
Старший науковий співробітник відділу проблем міжрегіонального
співробітництва, доктор економічних наук, доцент

Розвиток навичок дослідницької діяльності студентів вищих навчальних закладів обумовлено необхідністю формування у майбутніх фахівців наукового і творчого потенціалу, синтез яких дозволить підготувати конкурентоспроможних фахівців до професійної діяльності. Сучасні умови

ЗМІСТ

Іванова І.В. ВПЛИВ ВИВЧЕННЯ КУРСІВ АКАДЕМІЇ CISCO НА ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	4
Іванченко Л.М. НАВЧАННЯ ПИСЬМА НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	8
Івах С.С., Бондаренко С.М. ТАКСОНОМІЯ БЕНДЖАМІНА БЛУМА ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	12
Ільницький В.О. ГРОМАДЯНСЬКА ТА ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ЖИТТЄВИХ ЗАВДАНЬ НА САМОВИЗНАЧЕННЯ	16
Кайдановский С.П. ЖИЗНЕСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК МОДЕЛЬ ЕГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ НЕСТАБИЛЬНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЫ	20
Калищук Х.В. КЛОНУВАННЯ ЯК НАЙБІЛЬШ ЗАСТОСОВНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ КАНДИДАТІВ НА ВИБОРАХ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	25
Калигчук П.П., Шевага В.П. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ГАЛУЗЕВИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ВНЗ ТА РОБОТОДАВЦЯМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОБУТТЯ СТУДЕНТАМИ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК В ПЕРІОД ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПРАКТИК	29
Камальдінова Л.Е., Ткаченко Г.П. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	35
Канасевич М.Е. ТРЕНДЫ INSTAGRAM 2020	40
Карнаушенко А.С. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ГРОМАДСЬКОГО	

Лях Ю.Г., Япченко В.В. ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДОПОЛНИТЕЛЬНЫХ КОМПЛЕКСНЫХ КОРМОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ПО ВЫРАЩИВАНИЮ СВИНЕЙ И КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА В БЕЛАРУСИ	320
Мазур Т.Б. ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА ЯК ГАЛУЗЬ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ	324
Майстренко О.Ю. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	329
Майстренко Н.М. ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ	332
Майстренко О.Ю., Кучеренко Н.В. ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА ЗАНЯТТЯХ МЕДИКО – БІОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ	336
Макарова Е.В., Яковенко В.Г. ІНТЕГРАЦІЯ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СПІВАКА-ВИКОНАВЦЯ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	346
Макушевич А.І. ОБГРУНТУВАННЯ ПІДСИСТЕМИ МЕТОДІВ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	351
Малишко В.В. ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	354
Маліновська Н.В. ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА	357
Марковська О.Є., Стеценко І.І. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛАВАНДИ ВУЗЬКОЛИСТОЇ (<i>LAVANDULA ANGUSTIFOLIA</i> MILL.) І ЛАВАНДИНУ (<i>LAVANDULA HYBRIDA REVERENON</i>)	361
Мартинювич Н.О., Бойченко Е.Б. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ	